

Knjižnica kao kulturno središte lokalne zajednice

Bosnić, Snežana

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:557792>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Snežana Bosnić

**KNJIŽNICA KAO KULTURNO
SREDIŠTE LOKALNE ZAJEDNICE**

(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2017

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku**

Snežana Bosnić
Matični broj:

**KNJIŽNICA KAO KULTURNO SREDIŠTE
LOKALNE ZAJEDNICE
DIPLOMSKI RAD**

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost – smjer knjižničarstvo

Mentor: dr. sc. prof. Aleksandra Horvat

Rijeka, rujan 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
1.1. Predmet i cilj rada.....	5
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	5
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	5
2. KULTURNA I DRUŠTVENA ULOGA LOKALNIH NARODNIH KNJIŽNICA.....	7
2.1. Definicija narodne knjižnice.....	7
2.2. Narodna knjižnica kao ustanova kulturnog i umjetničkog razvoja lokalne zajednice.....	8
2.3. Narodna knjižnica kao mjesto lokalnog okupljanja	10
2.3.1. Promicanje društvene tolerancije.....	10
2.4. Narodna knjižnica kao mjesto očuvanja kulture.....	11
2.4.1. Zavičajna zbirka.....	12
2.5. Kulturni turizam u lokalnim narodnim knjižnicama.....	14
2.5.1. Utjecaj marketinga na razvoj kulturnog turizma lokalnih narodnih knjižnica.....	16
3. ISTRAŽIVAČKI RAD.....	19
3.1. Cilj istraživanja.....	19
3.2. Predmet istraživanja.....	19
3.3. Uzorak i tehnike prikupljanja podataka.....	19
3.4. Analiza dobivenih rezultata.....	19
3.4.1. Gradska knjižnica Vukovar.....	20
3.4.1.1. Predstavljanje knjiga, književne večeri i susreti.....	20
3.4.1.2. Edukacija i obrazovanje.....	21
3.4.1.3. Obilježavanje blagdana i praznika.....	22
3.4.1.4. Izložbe.....	23
3.4.1.5. Radionice.....	23
3.4.1.6. Dobrotvoran rad.....	25
3.4.2. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek.....	25
3.4.2.1. Izložbe.....	25
3.4.2.2. Edukacija i obrazovanje.....	26
3.4.2.3. Radionice.....	27

3.4.2.4. Predstavljanje knjiga, književne večeri i susreti.....	29
3.4.2.5. Vjerske radionice, skupovi i predavanja.....	29
3.4.3 Gradska knjižnica Vinkovci.....	29
3.4.3.1. Predstavljanje knjiga, književne večeri i susreti.....	30
3.4.3.2. Edukacija i obrazovanje.....	30
3.4.3.3. Obilježavanje blagdana i praznika.....	31
3.4.3.4. Izložbe.....	32
3.5. Prijedlozi za kulturno unapređenje narodnih knjižnica.....	33
3.5.1 Aktivnosti vezane uz vjersko opredjeljenje.....	33
3.5.2 Knjižnične usluge za manjinske populacije.....	34
3.5.3. Knjižnične usluge za slijepe i slabovidne.....	35
3.5.4. Knjižnice u suradnji s drugim kulturnim ustanovama.....	35
3.5.6. Kretivni kutak za djecu i odrasle.....	36
3.5.7. Sport, glazba i film.....	37
3.5.8. Povijest mjesta i jezika.....	37
3.5.10. Posebne usluge, programi i projekti.....	38
3.6. Zaključak.....	39

SAŽETAK

KLJUČNE RIJEČI

POPIS LITERATURE

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Naziv mog rada jest „Knjižnica kao kulturno središte lokalne zajednice“, a razlog zbog kojeg sam odabrala ovu temu jest istraživanje kojim bih dobila više informacija o tome na koje sve načine knjižnica kao kulturna ustanova može djelovati i koje su to činjenice koje narodnu knjižnicu određuju kao kulturnu ustanovu, zatim koliko narodna knjižnica kao kulturno središte zapravo utječe na lokalno stanovništvo, odnosno koliko je stanovništvo zainteresirano za kulturna i društvena događanja u nekoj zajednici koje organizira knjižnica i kakva se događanja u tim zajednicama nudi od strane narodnih knjižnica. Na kraju ću dati vlastitu procjenu kulturnih aktivnosti odabranih narodnih knjižnica.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Kao osnovne izvore podataka za pisanje diplomskoga rada na izabranu temu koristila sam knjižničarsku literaturu vezanu uz temu, primjerice: *Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice*¹, *Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica*², *Narodne knjižnice i promicanje društvene tolerancije*³ te *IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice*⁴. Za prikupljanje podataka vezano uz programe i aktivnosti služila sam se službenim mrežnim stranicama izabranih knjižnica. U istraživanju sam na mrežnim stranicama izabrala sve kulturne i društvene aktivnosti te sam ih podijelila u određene skupine. Zatim sam ih pokušala opisati i procijeniti i na kraju dati svoje prijedloge za kulturne aktivnosti koje bi narodne knjižnice u svome radu mogla organizirati.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad se dijeli na dvije cjeline. Prva cjelina jest uvodni teoretski dio o narodnim knjižnicama općenito te narodnim knjižnicama u lokalnim zajednicama. Iznesene su činjenice iz literature oprimjerene i dopunjene vlastitim primjerima. U uvodnom teorijskom dijelu prvo se iznosi definicija narodne knjižnice i njezine glavne zadaće, a zatim se govori o društvenoj ulozi narodne knjižnice, te knjižnici kao kulturnom središtu lokalne zajednice, odnosno na

---

¹ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice: s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.

² Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova: Split, 2.-3. lipnja 2003.

³ Narodne knjižnice i promicanje društvene tolerancije: Zbornik radova: Split:Gradska knjižnica Marka Marulića, 2013.

⁴ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

koje se načine doprinosi razvoju i očuvanju lokalne kulture u narodnim knjižnicama. Dio teksta govori o lokalnom kulturnom turizmu u narodnim knjižnicama, o marketingu knjižnica te koliko je on važan za razvoj kulture narodnih knjižnica. Osim toga govori se i na koji način narodne knjižnice neke lokalne zajednice utječu na razvoj umjetnosti i kulture te o tome kako je knjižnica mjesto okupljanja, i ono najbitnije, mjesto očuvanja kulture, a jedan poseban dio jest posvećem zavičajnim knjižnicama jer su one odraz lokalne kulture knjižnica nekoga zavičaja.

Druga cjelina jest istraživanje provedeno na mrežnim stranicama narodnih knjižnica jedne regije. Istraživala sam koje se kulturne aktivnosti i događanja nude u određenoj knjižnici i na koji način se provode. Zatim sam donijela vlastitu procjenu i mišljenje te ponudila neka rješenja za poboljšanje knjižničnih kulturnih aktivnosti.

2. KULTURNA I DRUŠTVENA ULOGA LOKALNIH NARODNIH KNJIŽNICA

2.1. Definicija narodne knjižnice

„Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.“⁵

Ova definicija narodne knjižnice iz IFLA-inih Smjernica za narodne knjižnice već sama po sebi govori o poslanjima narodne knjižnice, odnosno o zadaćama koje ispunjava kao narodna knjižnica. Osnovne zadaće svake narodne knjižnice jesu:

- pristup znanju i pružanje podrške u obrazovanju korisnika;
- pružanje pristupa i razmjene informacijama koje su dostupne korisnicima u različitim oblicima i na različitim medijima;
- pomaganje korisnicima u njihovom osobnom razvoju pružajući uvid u djela, znanja i mašte;
- zadovoljavanje potreba svih dobnih skupina pružajući svakoj dobnoj skupini odgovarajuću građu;
- stvaranje čitateljskih navika kod djece;
- oblikovanje i održavanje kulturnog identiteta zajednice;
- da je prostor javnog okupljanja.⁶

Ovaj rad baziran je na istraživanju o zadaći knjižnice da oblikuje i održava kulturni identitet zajednice, no zapravo je nemoguće istraživati samo jednu zadaću, a da se ne dotaknu i neke druge, jer su sve zadaće čvrsto povezane u zajedničkom cilju pa se zbog toga isprepliću jedna s drugom. Zbog toga će se tijekom rada vrlo često spomenuti i druge zadaće jer jedna ovisi o drugoj ili jedna proizlazi iz druge. Primjerice, ako narodnu knjižnicu promatramo kao ustanovu koja potiče razvoj kulturnog identiteta neke lokalne zajednice ona će kao takva organizirati različite aktivnosti pa tada knjižnica postaje prostor javnog okupljanja. Kulturne i društvene aktivnosti mogu poticati kod korisnika razvijanje kreativnosti pa možemo reći da se

---

⁵ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.15.

⁶ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.str.106.

na taj način korisnike potiče na osobni razvoj i vlastito umjetničko stvaralaštvo. Korisnik koji razvija i koristi svoje talente u umjetničkom i kulturnom stvaralaštvu potiče razvoj cijeloga zavičaja kojemu pripada, a time i razvoj narodne knjižnice. Dakle, sve su zadaće u međusobnom odnosu i ovise jedna o drugoj i svaka proizlazi jedna iz druge. Tijekom rada će se prikazati i odnos s drugim zadaćama knjižnice, a to nam ukazuje na to kako svaka knjižnica, pa tako i svaka narodna knjižnica nekoga zavičaja, ima jedan zajednički cilj, a on nije provesti neku od zadaća nego ih provesti sve kako bi knjižnica kao kulturna ustanova napredovala. Zato je svaka aktivnost knjižnice i svaka njezina djelatnost usmjerena na isti cilj i obuhvaća cijelu jednu paletu zadaća koje kroz njih provodi.

2.2. Narodna knjižnica kao ustanova kulturnog i umjetničkog razvoja lokalne zajednice

Narodne knjižnice imaju veliku društvenu i kulturnu ulogu u određenoj zajednici. Kada govorimo kako određena ustanova ima kulturni značaj za neku zajednicu, tada možemo razlučiti nekoliko odrednica koje neku ustanovu označavaju kao kulturnu ustanovu.

Narodna knjižnica pruža svojim korisnicima mogućnost osobnog, kulturnog i umjetničkog razvoja, a time se ujedno utječe i na razvoj zajednice. Ukoliko određeni korisnik ima mogućnost osobnoga napretka u nekoj umjetničkoj djelatnosti, primjerice književnosti, on ujedno svoju zajednicu obogaćuje novim književnim umjetničkim djelom koje postaje odraz umjetničkog postignuća umjetnika, ali i cijele njegove zajednice.

Postoje brojni načini kako i knjižnica kao kulturna ustanova može doprinijeti kulturno-umjetničkome razvoju. Jedan od načina jest da se korisniku osigura literatura koja mu prikazuje načine umjetničkih ostvarenja i iz kojih on može učiti kako bi napravio novi umjetnički proizvod. Tako će neki književnik prije nego to i postane pročitati veliki broj književnih djela svjetske i domaće literature kako bi upoznao na koji način autori mogu stvarati likove ili kojim će se tehnikama služiti pri pisanju ili možda koji mu je književni rod najprivlačniji te u kojim književnim rodovima će pronaći ljubav prema pisanju. Dakle, kako bi stvorio nešto novo i izgradio svoj stav prema književnosti, on mora vidjeti kako su to radili mnogi drugi prije njega. Drugi način jest osigurati aktivnosti kojima će se privući novi korisnici koji nisu bili zainteresirani za čitanje. Primjerice, organiziranje književnih susreta gdje se čitaju ulomci ili pjesme autora, a korisnici koji prije možda nisu bili zainteresirani za lijepu književnost mogu se zainteresirati na takvim zbivanjima. Isto tako su popularni čitalački klubovi u kojima se odabire knjiga koju će članovi kluba pročitati i komentirati na idućem sastanku. Kod takvih klubova je zanimljivo što članovi odabiru djela različitih tema,

rodova ili vrsta koja moraju pročitati iako im se izabrana djela možda ne sviđaju ili imaju određene predrasude prema njima. Članovi su obavezni pročitati djelo kako bi ga na idućem sastanku mogli komentirati, a često se događa da se na taj način otklanjaju predrasude te se otkrivaju zanimanja za nove teme, književne vrste ili rodove.

No, bitno je naglasiti da nije samo književnost ona vrsta umjetnosti čiji razvoj knjižnice podupiru nego su tu prisutne i sve druge umjetnosti poput različitih dramskih predstava ili određenih koncerata za različite vrste glazbe ili pak različite izložbe poznatih slikara, kipara ili drugih umjetnika.

Dakle postoje različiti načini kako knjižnica može poticati kreativni razvoj svojih korisnika te na taj način ostvarivati nove umjetničke proizvode koji su od iznimne kulturne vrijednosti ne samo za pojedinca nego i za cijelu lokalnu zajednicu kojoj narodna knjižnica pripada.

Primjerice, Ivan Kozarac je poznati slavonski književnik koji je hrvatskoj pa i svjetskoj javnosti postao poznat djelima poput Đuke Begovića i mnogim pjesmama i pripovjerkama u kojima opisuje kulturu slavonskoga sela, slavonskoga naroda, kraja i tradicije. Kozarac piše književna djela u kojima govori o određenoj lokalnoj zajednici i određenom lokalitetu, te na taj način čitateljima prenosi kulturu svoga naroda i kraja, govori o svom kulturnom identitetu. Kozarac je svoj kulturno-umjetnički doprinos određenoj lokalnoj zajednici dao tako što je napisao poznata književna djela o svome kraju, a lokalna zajednica tada ima obavezu čuvati svoj kulturni identitet, isticati ga i oprimjerivati ga književnim djelima. Zajednica je obavezna isticati zasluge Ivana Kozarca, čitati njegova djela i isticati njegovu vrijednost kao svoju jer je to književnik njihovoga kraja.

Narodna knjižnica određene lokalne zajednice to može učiniti na mnoge načine: suradnjom s lokalnim organizacijama; poticanjem i organiziranjem kulturnih aktivnosti i programa; osiguravanjem građe na svim jezicima koji su prisutni u lokalnoj zajednici; podupiranjem održavanja tradicije svoje zajednice.

Dobar primjer knjižnice koja podupire i razvija ljubav prema tradiciji i kulturi određenoga kraja jest Gradska knjižnica Vinkovci koja tradicionalno održava izložbe pod temom Vinkovačke jeseni, a u svom fondu sadrži brojna djela o toj poznatoj hrvatskoj manifestaciji na hrvatskom jeziku kao i na drugim svjetskim jezicima kako bi o tradiciji mogli govoriti i turistima. Svake godine narodna knjižnica organizira brojne aktivnosti i programe u vrijeme manifestacije kako bi novi mladi naraštaji upoznali kulturu predaka i naučili ponešto o njihovom životu, navikama i tradicijama, a samim time razvijali ljubav prema kraju i njegovali kulturnu tradiciju kako bi se uvijek održala „živom“ i sljedećim naraštajima.

Dakle, knjižnica ima veliku ulogu u razvijanju kulturne svijesti kod djece, a različitim radionicama i aktivnostima prenijet će im barem mali dio prošlosti i razviti im svijest o potrebi čuvanja tradicije i ljubavi prema tradiciji. Osim toga, djeca će od malih nogu biti u dodiru s različitim vrstama umjetnosti zbog čega će neki od njih otkriti naklonost prema nekoj od njih te će svoj kreativni potencijal moći razvijati od najranije dobi i jednoga dana možda doprinijeti svojoj zajednici i kulturi na način da stvore nešto novo. Na taj način odat će zahvalnost svojoj zajednici odnosno svojoj knjižnici koja im je omogućila da pronađe svoj talent i svoju ljubav prema određenoj umjetnosti, a najveći dar jest upravo mogućnost unaprjeđenja kulture i umjetnosti svoga kraja.

2.3. Narodna knjižnica kao mjesto lokalnog okupljanja

Kao što je ranije navedeno narodne knjižnice provode različite programe i aktivnosti poput različitih izložbi, promocija, predstavljanja i drugih kulturnih događanja, samim time one postaju važno mjesto na kojem dolazi do ostvarivanja kontakata i komuniciranja s drugim ljudima, odnosno korisnicima te lokalne zajednice. Dolazi do različitih socijalnih kontakata među ljudima pa se time potiče socijalizacija među ljudima.

Najbolji primjeri u kojima se ljudi različitih zanimanja, dobi, spola, religije ili nacionalnosti susreću odnosno dolaze u kontakt jedni s drugima jesu čitateljski klubovi gdje korisnici međusobno komentirajući određeno književno djelo iz vlastitih točki gledišta puno govore o sebi i svojim stajalištima, uvjerenjima i svjetonazorima, ali jednako tako upoznaju i neka druga stajališta drugih sudionika rasprave. Na taj način korisnici će čuti i naučiti nešto novo o drugim životima, kulturama i običajima u drugim obiteljima ili društvima, upoznati će neke nove kulturne običaje i ono najbitnije, ostvariti osjećaj pripadnosti određenoj kulturnoj ili društvenoj zajednici, pogotovo ako se radi o društvenoj manjini.

Stoga zaključujemo da je zadaća narodne knjižnice osigurati mjesto i vrijeme korisnicima za aktivnosti, klubove i udruge te svoje korisnike obavještavati o postojanju takve udruge, informirati ih o načinu rada te ih poticati na učlanjenje jer samim time se korisnike potiče na onu najbitniju zadaću svake knjižnice, a to je poticanje čitalačkih navika. Posebno je bitno razvijati ih kod djece jer se navike čitanja stječu još od najranije dobi.

2.3.1. Promicanje društvene tolerancije

Sve ustanove i sva društva trebaju poticati i razvijati ljudska prava, a ono što je zadaća svake knjižnice, pa tako i lokalne narodne knjižnice, jest jednakost i društvena tolerancija.

Knjižnice su namijenjene svima, bez obzira na dob, spol ili zanimanje pa pokušavaju ponuditi svim korisnicima potrebnu literaturu. Stoga, nije neobično da knjižnice sadrže i fond na jeziku neke manjine ili koji sadrži literaturu manjine, bez obzira radi li se o nacionalnoj, vjerskoj ili nekoj drugoj manjini, mogu naučiti nešto više o svom jeziku, narodu, kulturi, tradiciji, običajima, povijesti i dr., ali isto tako je ta literatura ujedno dostupna i ostalim korisnicima koji se žele informirati o manjini s kojom vode suživot. Time narodne knjižnice potiču na poštivanje, multikulturalnost te društvenu toleranciju odnosno na prihvaćanje i poštivanje različitosti. O tome se posebno govori i ističe u PULMAN smjernicama, a koje navodi Edita Bačić :

„Narodne knjižnice imaju jedinstvenu kulturu – to su dostupna, građanska i ugodna mjesta. Pružaju jedinstvenu kombinaciju izvora i usluga i već utjelovljuju vrijednosti koje pridonose socijalno-inkluzivnom društvu – to su sigurna mjesta pua razumijevanja, gdje su dobrodošli svi pod jednakim uvjetima, te su ustanove put do znanja i raznolikosti, one su snaga koja omogućuje učenje te katalizator promjena.“⁷

Osim toga narodne knjižnice kroz svoje društvene i kulturne aktivnosti potiču nenasilnu komunikaciju te obrazuju knjižničare za promicanje ljudskih prava i društvenu osjetljivost.

2.4. Narodna knjižnica kao mjesto očuvanja kulture

Glavna zadaća svake knjižnice jest pružiti korisnicima pristup knjižničnome fondu, no ono što je bitno istaknuti jest da taj fond zapravo predstavlja kulturu određenog naroda, pogotovo ako se radi o knjižničnom fondu nacionalnoga karaktera, odnosno fondu koji potječe iz znanosti ili književnosti određenoga naroda ili nacije.

Primjerice, svaka hrvatska knjižnica sadrži veliki dio zbirke čiji su autori hrvatskoga podrijetla ili se radi o književnim tvorevinama koje govore o hrvatskoj kulturi, povijesti, umjetnosti i sl. Dakle, hrvatske knjižnice pa tako i narodne čuvaju sve informacije vezane uz Hrvatsku. Sličnu zadaću imaju i lokalne knjižnice nekoga kraja budući da svaka narodna knjižnica veću pozornost posvećuje autorima svoga zavičaja. Upravo to je ono što čini razlike među narodnim knjižnicama. Dok će narodna knjižnica u Rijeci posebnu pozornost pridonijeti za obljetnicu rođenja Janka Polića Kamova, vinkovačka narodna knjižnica će se posvetiti obljetnici rođenja Ivana Kozarca.

---

⁷ Narodne knjižnice i promicanje društvene tolerancije: Zbornik radova. Split: Gradska knjižnica Marka Marulića, 2012., str. 50.

2.4.1. Zavičajna zbirka

Poseban oblik očuvanja kulture nekoga kraja jest zavičajna zbirka neke knjižnice odnosno nekoga kraja. Vrlo često knjižnica osim redovitog knjižničnog fonda može sadržavati i zavičajnu zbirku. Zavičajna zbirka obuhvaća zbirku koja se odnosi na zavičaj u kojem se knjižnica nalazi. U užem smislu ona podrazumijeva samo onaj fond knjižnične zbirke koji se sadržajem odnosi na zavičaj, dok u širem smislu ona podrazumijeva i obuhvaća širi fond knjižnične građe, odnosno djela tiskana ili objavljena u tom zavičaju. No, bitno je istaknuti ulogu ovakve knjižnice, a to jest upravo očuvanje kulture nekoga zavičaja te upoznavanje s njezinom prošlosti i sadašnjosti. Dakle, zavičajna knjižnica je u pravom smislu kulturno središte određene lokalne zajednice, a samim time jamči i očuvanje kulturne baštine za buduće generacije⁸.

Primjeri zavičajnih zbirki u Hrvatskoj ⁹:

- **Bjelovariana** je zavičajna zbirka Narodne knjižnice "P. Preradović" koja je utemeljena 1975. godine, a svojom bazom podataka obuhvaća informacije o povijesnim, društvenim i gospodarskim prilikama, politici, umjetnosti te kulturi područja koje obuhvaća Bjelovarsko-bilogorsku županiju, ali postoji i dio povijesne građe koja obuhvaća i nešto šire područje (Križevci, Đurđevac, Koprivnica, Virovitica) zbog toga što je kroz povijest to područje bilo politički vezano uz Bjelovar.
- **Crisiensia** je zavičajna zbirka Gradske knjižnice Franjo Marković u Križevcima koja sadrži vrlo vrijednu zbirku povijesnih, kulturnih i gospodarskih informacija o Križevcima i okolici.
- **Insulana** je zavičajna zbirka Knjižnice "Nikola Zrinski" Čakovec koja je utemeljena 1978. godine, a naziv je dobila prema starorimskom nazivu za Međimurje. Zbirka obuhvaća sadržaje vezane za Međimurje bilo da se radi o povijesnim, društvenim, kulturnim ili gospodarskim prilikama.
- **Krapinensia** je Zavičajna zbirka Gradske knjižnice Krapina koja je utemeljena 1997. Zbirka sadrži sadržaje vezane za područje Krapinsko-zagorske županije. Osim toga sadrži monografije poznatih hrvatskih pisaca toga kraja, poput K. Š. Gjalskoga, J. Leskovara, R. Jorgovanića, i dr. Najvrednija građa ove zbirke jest rječnik Andrije Jambrešića iz 1742. „Lexicon Latinum interpretatione Illyrica, Germanica, et Hungarica locuples...” te druga građa iz 18. stoljeća.

⁸ Tošić Grlač, Sonja; Hebrang Grgić, Ivana. Zavičajne zbirke u hrvatskim narodnim knjižnicama. Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama: zbornik radova. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2011. str. 52.

⁹ <http://www.knjiznica.hr/mods/zavicajne-zbirke/>

- ***Mursiana / Slavonica*** je zavičajna zbirka Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek koja obuhvaća građu bitnu za područje Osječko-baranjske županije
- ***Possegana*** je zavičajna zbirka utemeljena 1985. godine te sadrži građu vezanu za Požeško-slavonsku županiju bilo da se radi o građi koja je sadržajno vezana uz to područje ili su autori građe s toga područja. Osim toga zbirka sadrži originalne primjerke knjiga Antuna Kanižlića, Miroslava Kraljevića te rukopise drugih znamenitih osoba ovoga kraja.
- ***Sibenicensia*** je zavičajna zbirka koja sadrži građu vezanu za područje Šibenika i njegove okolice. Najvrjedniji dio zbirke jesu stare novine i časopisi, primjerice prvi časopis Schematismus cleri dioecesis sebenicensis (1893.), prve novine Hrvatska rieč (1905.-1914.) i časopis Hrvatski dom : nova hrvatska pismarica (1924.).
- ***Spalatina*** je zavičajna zbirka Gradske knjižnice Marka Marulića koja je utemeljena 2002. godine, a obuhvaća građu vezanu za područje Splita i njegove okolice.
- ***Warasdiniensia*** je zavičajna zbirka koja objedinjuje svu građu vezanu uz Varaždin i njegovu okolicu koja je vezana uz taj kraj sadržajem ili stanovnicima vezane uz taj zavičaj.
- ***Zagrabiensia*** je specijalna zbirka o gradu Zagrebu odnosno obuhvaća građu vezanu sadržajem za ovo područje ili njegove stanovnike.
- ***Zavičajna zbirka Gradske knjižnice i čitaonice Pula*** je zavičajna zbirka utemeljena 1957. godine te sadrži građu koja je sadržajno vezana za područje Istre, a s posebnim naglaskom na Pulu i okolicu.
- ***Zavičajna zbirka Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci*** je zavičajna zbirka koja sadrži građu koja je na bilo koji način povezana s ovim krajem. Osim toga sadrži i vrlo vrijedna stara izdanja M.A. Reljkovića, J. Ivakića, I. Kozarca, J. Kozarca, V. Kovačića te rukopisna izdanja poznatih književnika ovoga kraja, Ivana Kozarca i Joze Ivakića.
- ***Zavičajna zbirka gradske knjižnice Zadar*** je zavičajna zbirka utemeljena 1999. godine i sadrži građu koja je sadržajem ili autorom vezana za ovaj kraj.
- ***Zavičajna zbirka Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak*** je utemeljena 1978. godine, a obuhvaća građu koja je sadržajno vezana za Sisačko-moslavačku županiju. Međutim ova zbirka prikuplja samo omeđene publikacije sa cijeloga područja dok se ostala građa prikuplja samo s područja Grada Siska.

2.5. Kulturni turizam u lokalnim narodnim knjižnicama

Ono što svakoj knjižnici treba biti cilj jest da domaćem stanovništvu i turistima pokušaju ponuditi što veći broj kulturnih usluga, no još bi bolje bilo kada bi se tako nešto moglo ostvariti tijekom cijele godine, a ne samo tijekom turističke sezone. To se može ostvariti na brojne načine, primjerice promidžbenim materijalima, izdavačkim djelatnostima, multimedijalnim kulturnim programima, posebnim zbirkama te internetom¹⁰. Na taj način knjižnice mogu reći nešto više o svome kraju, kulturi, baštini na nenametljiv način koji će sam po sebi zainteresirati turiste te će moći pokazati sve svoje zavičajne posebnosti. Naravno kako bi to bilo ostvarivo, potrebno bi bilo prezentirati se i na stranim jezicima. Na taj način narodne knjižnice bi surađivale s drugim kulturnim ustanovama poput lokalne turističke zajednice, ali i muzejima, arhivima i dr.¹¹ Turisti bi bili informirani o svemu onome što im nudi mjesto u koje su došli te bi u knjižnici mogli pronaći i više informacija o lokalitetima koji ih zanimaju ili nešto više o kulturi kraja, baštini, običajima, biljkama, životinjama, klimi, povijesti i sl. Dakle, možemo reći da samim time što reklamira brojne lokalitete ili objekte, knjižnica pomaže i sebi tako što će svi oni korisnici koji žele znati nešto više zasigurno pomoć oko dobivanja informacija zatražiti u knjižnici.

Budući da je danas gotovo nezamisliv svijet bez interneta, knjižnice su osigurale svojim korisnicima pristup internetu¹². Na taj način su omogućile korisnicima i pristup kulturnim multimedijalnim sadržajima. Mnoge knjižnice nude virtualne zbirke što je novi kulturni proizvod¹³ koji je vrlo bitan za razvoj lokalne kulture narodnih knjižnica, ali i kulturni razvoj toga kraja općenito.

Dakle, već smo zaključili kako se knjižnice pokušavaju uključiti u lokalni turizam, a u svemu tome im dodatno pomaže i činjenica da su knjižnice uvijek smještene na dobrom mjestu, odnosno imaju dobar geografski položaj¹⁴. Nije rijedak slučaj da su knjižnice smještene u zgradama koje su kulturno-povijesni spomenici pa su same građevine turistički zanimljivi lokaliteti. Često se nalaze u samom centru mjesta, a ako govorimo o primorskim mjestima tada je vrlo često knjižnica vrlo blizu moru. Jednako tako je bitno i da knjižnice

---

¹⁰ Skupina autora. Narodne knjižnice i kulturni turizam. Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003., str. 91.

¹¹ Mihanović, Vesna. Kulturni turizam i narodne knjižnice. Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003., 2003., str. 94.

¹² Mihanović, Vesna. Kulturni turizam i narodne knjižnice. Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003., str. 93.

¹³ Mihanović, Vesna. Kulturni turizam i narodne knjižnice. Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003., 2003., str.93.

¹⁴ Buljević, Svjetlana. Knjižnice i kulturni turizam. Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003., str. 95.

istaknu natpise na nekoliko stranih jezika kako bi dali do znanja turistima kako imaju i literaturu na njihovome jeziku te da su i nju mogu koristiti kao turističku uslugu. Stoga možemo zaključiti da je i marketing knjižnice od velike važnosti za turistički razvoj knjižnice. Zato su nerijetko lokalne narodne knjižnice reklamirane i prikazivane u vodičima i planovima grada zajedno s ostalim kulturnim ustanovama. Osim toga sve više se za knjižnice izrađuju i posebni letci, vodiči, pozivnice za izložbe, književne večeri, promocije, koncerata, kulturnih manifestacija i dr¹⁵.

Ne treba zaboraviti niti na lokalno stanovništvo pa osim redovite građe domaćem stanovništvu se nude različiti saržaji kojima se oni mogu informirati o razvoju turizma kako bi i sami pridonijeli kulturnom, turističkom ili umjetničkom razvoju. Lokalno stanovništvo putem različitih radionica, programa i knjižnične građe može dobiti informacije koje će im pomoći da unaprijede turizam. Oni će bolje upoznati svoj zavičaj, saznati kako poboljšati usluge koje pružaju svojim turistima, ukoliko su i sami davatelji takvih usluga. Knjižnična građa može lokalnom stanovništvu pomoći u stalnom usavršavanju u svome zanimanju ili pri kreativnom stvaralaštvu pojedinaca koji svoje ideje stvaraju na temelju naučenoga iz literature.

Lokalne knjižnice sudjeluju u različitim događanjima promidžbom, organiziranjem i ugovaranjem programa. Bogat je raspon događanja u kojima one sudjeluje, primjerice koncerti klasične glazbe ili svjetski poznatih izvođača, folklorni koncerti, klapski koncerti, izložbe poznatih domaćih ili svjetskih autora, dramske predstave iz domaće ili svjetske produkcije, radionice za djecu i odrasle, promocije književnih djela, predavanja, druženja s književnicima i sl. Knjižnice sadržavaju, obrađuju, čuvaju i nude korisnicima i kompletnu arhivu i dokumentaciju o svim događanjima: snimke, fotografije, video i audio zapisi i ostala vrijedna dokumentacija koja postaje ne samo turistička ponuda nego i očuvanje prikaza jednoga vremena za buduće naraštaje. Primjeri vrlo dobro razvijenih lokalnih narodnih knjižnica koje nude bogatu turističku ponudu su knjižnice u Supetru, Bolu, Jelsi i dr¹⁶.

Kada govorimo o turizmu, u nas je uvriježeno mišljenje kako je to isključivo turizam na moru dok se kontinentalni potpuno zanemaruje, ali turisti nisu samo stranci nego i domaće stanovništvo (seoski turizam, sportski, ribolovni i sl.) Lokalne knjižnice kopnenih krajeva također mogu nuditi literaturu o turistički zanimljivim lokalitetima kao što su nacionalni parkovi ili parkovi prirode toga kraja, voćnjacima, o lokalnoj umjetnosti te poznatim

---

¹⁵ Buljević, Sveltana. Knjižnice i kulturni turizam. Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003., str. 96.

¹⁶ Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova: Split, 2.-3. lipnja 2003., str. 91.-119.

stvaraocima toga kraja, zatim o lokalnim povijesnim građevinama, arheološkim nalazištima ili o baštini, manifestacijama, vjerskim i kulturnim svjetkovinama, muzejima, galerijama, tradiciji, običajima te o svim drugim posebitostima koje taj kraj nudi. Osim što posjeduje raznovrsnu knjižničnu građu knjižnica se uključuje u sva kulturna, društvena i umjetnička događanja svoga zavičaja, sudjeluje u organizaciji, osmišljavanju te provedbi istih, dokumentiranje o svim događanjima te davanje na korištenje takvih dokumenata korisnicima. Narodne knjižnice lokalnoga kraja također imaju svoje područje bavljenja turizmom pa se treba oduprijeti mišljenjima kako se turizam provodi samo na obali pa tako i one turistima nude potrebne informacije te promoviraju turističke potencijale.¹⁷

2.5.1. Utjecaj marketinga na razvoj kulturnog turizma lokalnih narodnih knjižnica

Za uspjeh svake knjižnice uvijek je zaslužna i dobra promidžba. No, kako bi se knjižnica mogla promovirati potrebna je i dobra priprema koja prvenstveno podrazumijeva istraživanje korisničkih potreba. Nakon istraživanja potreba počinje i zadovoljavanje tih potreba, a kako bi korisnici saznali za sve ono im knjižnica nudi, potrebno je da se ona redovito oglašava i promovira.¹⁸

Istraživanje tržišta podrazumijeva istraživanje interesa korisnika za određeni proizvod. Takva istraživanja se najčešće provode na taj način da se pregledavaju knjižnični spisi o posudbi određene građe, te upiti o određenim temama ili određenoj građi. Ukoliko knjižnica zaključi da je povećana potražnja za određenom građom, ona će pribaviti građu ukoliko je već nema u svome fondu, a zatim će se oglasiti te obavijestiti korisnike o posjedovanju građe koja je često potraživana. Knjižnica može po dobnoj ili spolnoj skupini pretpostaviti u nabavi građe što bi bila interesantna građa za koju dobnu skupinu te može posebno nuditi građu s obzirom na dobnu ili spolnu skupinu. Za dobru promidžbu vrlo je zaslužan i dobar knjižničar koji će prepoznati korisnikove interese te će mu ponuditi građu koja bi mogla zadovoljiti njegov interes i znatiželju. Dobar knjižničar je uvijek korak ispred svoga korisnika odnosno on će biti taj koji će znati što korisnik želi ili voli te će mu sam preporučiti građu. Ukoliko knjižničar prvi puta susreće korisnika on može provesti kratku anketu o njegovim interesima te će na taj način dobiti potrebne informacije.¹⁹

---

¹⁷ Sabolović-Krajina, Dijana; Janeš-Žulj, Marjana; Šabarić, Anica. Potencijali narodnih knjižnica u promociji kontinentalnog kulturnog turizma: primjer Koprivničko-Križevačke županije. Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-ine smjernice: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003., str. 111.-119.

¹⁸ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb. Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 98.-103.

¹⁹ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb. Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 98.-103.

Kada se provodi istraživanje o nekoj dobnoj skupini, primjerice osnovnoškolskoj djeci, tada će se ispitati sve što je potrebno kako bi knjižnica kao kulturna ustanova mogla zadovoljiti potrebe korisnika te dobne skupine. Istraživanje neće obuhvatiti samo istraživanje o građi koja bi takvu skupinu zanimala nego će ispitati i druge pojedinosti poput hobija, sportskih aktivnosti, interesa za umjetničkim ostvarajima i dr. Nakon što knjižnica dobije takve informacije, ona se neće oglašavati samo kao ustanova koja će ponuditi izvore i građu iz tih interesa nego će ponuditi i različite radionice i aktivnosti. Na taj način na temelju prikupljenih podataka knjižnica zadovoljava potrebe svojih korisnika te uvijek ide u korak s vremenom i korisnikovim željama i potrebama.

Promidžba pomaže knjižnici da prikaže korisnicima ono što ona jest te da je popularizira u društvu.

Svaka knjižnica koja se želi dobro promovirati u društvu treba imati i svoj promidžbeni plan odnosno, knjižnica se može promovirati na različite načine. To mogu biti različiti tiskani materijali poput letaka ili plakata ili se korisnici mogu obavijestiti elektroničkim ili telefonskim putem. Najveća promidžba danas se zapravo provodi upravo elektroničkim putem i to na različite načine: preko društvenih mreža kao što su Twitter ili Facebook; postavljanjem obavijesti na različite portale ili mrežne stranice, redovitim izvještavanjem novim naslovima putem e-maila; postavljanjem novih naslova u izloge knjižnice ili izložba na drugim vidljivim mjestima ili na sajmovima knjiga; obilježavanjem obljetnica, godišnjica ili tjedana knjižnice kada se provode posebne promidžbene aktivnosti. Vrlo bitna je i procjena zadovoljstva korisnika uslugama, građom ili aktivnostima. Takva procjena može se provoditi na različite načine, ali je najbolji i najučinkovitiji način procjena anonimnim anketnim listićima. Budući da knjižnica ima ograničena sredstva koja je moguće uložiti u marketing, bitno je održavati dobre veze kako bi se mogla reklamirati na što jeftiniji način pa je bitno održavanje dobrih odnosa s javnošću odnosno s medijima koji su najbolji oglašivači zbog velikoga broja korisnika. To mogu biti različite tiskovine ili televizijske reportaže, vijesti, izvještaji i najave.²⁰

No kako bi knjižnica imala svrhu postojanja, ona treba uvjeriti korisnike u važnost svojega postojanja kao kulturne i obrazovne ustanove. Postojanje knjižnice ne bi imalo svrhu kada ne bi imala potporu zajednice, a to se može ostvariti na nekoliko načina:²¹

- akcije „prijatelji knjižnice“ pomoću kojih se prikupljaju sredstva za knjižnicu;

---

²⁰ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb. Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 98.-103.

²¹ Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice: s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. str. 16.-37.

- suradnja s onima koji podržavaju akcije knjižnica poput proširivanja, nadogradnje, osuvremenjivanja, preuređenja i dr.;
- prikupljanje potrebnih sadržaja knjižnice uz pomoć članova zajednice koji će te sadržaje donirati ili priuštiti knjižnici;
- suradnja sa skupinama korisnika koji zagovaravaju i promoviraju knjižnicu i njezin razvoj.

Zagovaranje je samo po sebi jedan od najjačih marketinških trikova jer je najbolja promidžba zapravo ona samih korisnika koji koriste knjižnicu te iskazuju zadovoljstvo njezinim uslugama i uvjeravaju i druge članove zajednice u njezinu vrijednost kao ustanove koja nudi različite mogućnosti, od obrazovnih do društvenih.

3. ISTRAŽIVAČKI RAD

3.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja jest provjeravanje na koje se sve načine narodne knjižnice uključuju u kulturnu djelatnost. Istraživanjem se željelo utvrditi koje aktivnosti u odabranoj knjižnici su najčešće odnosno kojim dobnim skupinama su namijenjene. Samim time cilj je bio doći i do saznanja kojim društvenim skupinama knjižnica ne nudi nikakve kulturne ili druge aktivnosti kojima bi privukla nove članove.

3.2. Predmet istraživanja

Za istraživanje kulturnih djelatnosti narodnih knjižnica odabrane su narodne knjižnice slavonske regije: Gradska knjižnica Vinkovci, Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek te Gradska knjižnica Vukovar. Ove knjižnice izabrane su jer su najveće u regiji te se pretpostavlja da su i najviše uključene u kulturnu djelatnost regije. Predmet istraživanja bile su službene stranice navedenih knjižnica i to prvenstveno različita događanja, radionice i druge aktivnosti tijekom jedne godine, točnije od 1. siječnja 2016. do 1. siječnja 2017.

3.3. Uzorak i tehnike prikupljanja podataka

Uzorak je prikupljen na način da su se pregledale službene stranice ranije navedenih knjižnica. Istraživanja su se svodila na pregled objavljenih aktivnosti na mrežnim stranicama. Proučavale su se vijesti vezane uz kulturne djelatnosti narodnih knjižnica.

3.4. Analiza dobivenih rezultata

Knjižnice slavonsko-baranjske regije već dugi niz godina pružaju različite obrazovne i kulturne programe u svrhu promicanja kulture i društvenoga povezivanja.

Sve suvremene knjižnice najčešće se o svojim aktivnostima i radionicama oglašavaju putem interneta pa je isti slučaj i s ovim knjižnicama.

Postoje različite predrasude kako su manje knjižnice u manjim gradovima i siromašnije kulturnim aktivnostima dok su one u većim gradovima bogatije takvim aktivnostima. No, istraživanje pokazuje kako to ne mora biti pravilo, a na to ukazuju sljedeći podatci.

3.4.1. Gradska knjižnica Vukovar²²

3.4.1.1. Predstavljanje knjiga, književne večeri i susreti

Kao i druge knjižnice, vukovarska narodna knjižnica također često organizira različita predstavljanja knjiga te druženje s njihovim autorima. Takav je bio i „Razgovor ugodni sa spisateljicom Anom Marijom Posavec“ koja se predstavila kao autorica fantastičnog romana „Vincent“. Knjiga je predstavljena u sklopu Mjeseca hrvatske knjige 2016. Osim „Vincenta“, u suradnji s „Udrugom Nijemaca i Austrijanaca Vukovar“ i „Europskim domom Vukovar“, predstavljena je i nagrađena knjiga Slobodana Šnajdera, „Doba mjedi“, a knjiga je dobila nagradu Meše Selimović. Još je nekoliko književnika predstavilo svoje knjige unutar zidova vukovarske narodne knjižnice: Ivana Plechinger, pjevačica, skladateljica, televizijska, radijska voditeljica i spisateljica predstavila je svoju knjigu „Ono što ostaje, uvijek ljubav je“; uz moderatora Daniela Rafaelića predstavljena je knjiga Nenada Polimca: „Leksikon YU filma“, a autor se osvrnuo na filmove koji su zapravo bili prekretnica toga razdoblja i na uspješne godine hrvatske kinematografije; „Djevojčica s ružičastim naočalama“ književnice Sonje Smolec, a predstavljanje knjige, uz samu autoricu, vodile su i učenice šestog razreda OŠ Dragutina Tadijanovića; predstavljanje romana „Štorka“ autorice Jelene Hrvoj koja kroz svoju vrlo razvijenu duhovnu i emocionalnu perspektivu potiče čitatelja na promišljanje o sebi kroz druge i o drugima kroz sebe; u okviru programa „Advent u Vukovaru“, Vukovarac akademik Pavao Pavličić bio je gost Gradske knjižnice Vukovar gdje je predstavljeno prvo kolo njegovih izabranih djela u izdanju nakladničke kuće Mozaik knjiga iz Zagreba.

Vukovarska knjižnica organizirala je pjesničke, filmske i dramske susrete te je ugostila Lanu Derkač, Zorana Kršula i Davora Šalata; u okviru održavanja „Dana arhivskog filma“ u Gradskoj knjižnici je predstavljen rad Hrvatskog filmskog arhiva iz Zagreba; održani su i 12. novinarsko-književnički susreti „Grad – to ste Vi“.

Susret je utemeljen 2005. godine kao manifestacija koja će na najprimjereniji način sačuvati uspomenu na novinara, ratnog izvjestitelja i književnika Sinišu Glavaševića; susret dječjeg čitateljskog kluba „Knjiga od 10 riječi“ u osnovnoj školi Siniše Glavaševića, a tema susreta bila je knjiga „Zaboravljeni sin“ Mire Gavrana; u suradnji s Vukovarskim institutom za mirovna istraživanja i obrazovanje, udrugom B.a.B.e. i Televizijom Student u Gradskoj knjižnici je prikazan dokumentarni film „Svemu unatoč: 4 priče o ženama“; u organizaciji Gradske knjižnice Vukovar i Mirovne grupe mladih Dunav iz Vukovara, prikazan je

---

²² Gradska knjižnica Vukovar: <http://gkvu.hr/>

dokumentarni film „*Razred*“, a prikazan je povodom obilježavanja Međunarodnoga dana ljudskih prava; u Gradskoj knjižnici Vukovar održana je i književno-dramska večer pod nazivom „*Dramaturgija – stranac ili gost*“ uz potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i suradnju Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „*Ivan Franko*“ iz Vukovara.

3.4.1.2. Edukacija i obrazovanje

U sklopu Mjeseca hrvatske knjige 2016. godine Gradska knjižnica Vukovar organizirala je brojne aktivnosti: predavanje o inicijativi uvođenja izbornog predmeta „*Pop kultura u nacionalni školski kurikulum*“, stoga su učenici 8. razreda sudjelovali na radionici „*Kako koristiti modernu knjižnicu*“ gdje su imali priliku proširiti svoje teorijske spoznaje konkretnim primjerima pretraživanja kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Gradske knjižnice Vukovar; predavanje dr.sc. Marije Ott Franolić o čitateljskim navikama djece od predškolskog i školskog uzrasta do osoba treće životne dobi.

U sklopu Tjedna ADHD-a u Hrvatskoj knjižnica je organizirala edukativno predavanje Marka Fereka, predsjednika Udruge Buđenje – Udruge za razumijevanje ADHD-a „*Hiperaktivni sanjari u školi*“.

Povodom Dana mentalnoga zdravlja u Općoj bolnici Našice djelatnica Gradske knjižnice Vukovar održala je uvodno predavanje o biblioterapiji i njenom utjecaju na psihičko zdravlje. Namjera i svrha održavanja navedenog događanja jest otvoriti vrata Odjela psihijatrije, potaknuti dostupniju i otvoreniju mogućnost psihološke podrške u krizama i time utjecati na osobni rast i razvoj pojedinca, obitelji i lokalne zajednice.

U Gradskoj knjižnici Vukovar održano su i brojna druga predavanja: „*Povijest knjige i knjižničarstva do danas*“ učenicima 2. razreda Ekonomske škole Vukovar, a učenici su se upoznali sa zadaćama i uslugama narodne knjižnice; predstavljanje Info pulta „*Putujuća informiraonica*“ u sklopu europske kampanje „*Time to move*“; predavanje za učenike srednjih škola u gradu Vukovaru: „*Vukovar kakvog želim!*“, a učenici su imali priliku upoznati se radom udruga i mogućnostima volontiranja; „*Književna svjedočenja o Vukovaru*“, a obuhvaćeni su književni tekstovi nastali većinom devedesetih godina 20. stoljeća u hrvatskoj književnosti, vezani uz prostor grada Vukovara, inicirani događajima 1991. godine.

U vukovarskoj knjižnici održan je ciklus predavanja „*Kulturni četvrtak u Gradskoj knjižnici Vukovar*“, čija je namjera kontinuirano otkrivati i predstavljati bogatu povijest Vukovara, zanimljive ljude i značajne kulturne dosege, a održana predavanja su: „*Kako*

istraživati lokalnu povijest“ profesora povijesti i filozofije Zdenka Samaržije te „Vukovarsko podunavlje“ koje je održao mr. sc. Ivan Hubalek.

3.4.1.3. Obilježavanje blagdana i praznika

U Gradskoj knjižnici Vukovar obilježeni su 12-ti dani Matice hrvatske u Vukovarsko-srijemskoj županiji programom: *Velikani hrvatske znanosti i kulture: Ususret 175. godišnjici Matice hrvatske – Matičini velikani*. U programu su sudjelovali učenici, predstavnici osnovnih škola u gradu Vukovaru, a kroz predavanja, učenici su opisali lik i djelo Matičinih velikana: Ivana Mažuranića, Ivana Kukuljevića Sekcinskog, Petra Šegedina, Dragutina Domjanića, Gustava Krkleca te Vladimira Gotovca.

Vukovarska knjižnica obilježila je i brojne druge datume: „Svjetski dan kravate“ koji je obilježen radionicom gdje su se djeca igrala slovima i čitala zanimljive ulomke o nastanku kravate; radionica vezana za „ANZAC Day“, drugi najveći praznik u Australiji tijekom kojeg se Australci sjećaju oko devet tisuća australskih vojnika poginulih u Prvom svjetskom ratu u bitci kod Galipolja 1915. godine; *Međunarodni dan zaštite životinja* gdje su djeca naučila o važnosti životinja u našem životu, naš odnos prema njima i podizanja razine svijesti o očuvanju ugroženih životinjskih vrsta; *Europski dan jezika*, a učenici Strukovne škole Vukovar održali su kratka prigodna predavanja kroz video uratke na raznim europskim jezicima o zanimljivosti svoga grada Vukovara; Povodom *međunarodnog dana prašuma* održana je edukacijsko-interaktivna radionica Hrvatske Prašume; Obilježavanje *svjetskog dana kornjača*, a cilj je bio podizanje svijesti o važnosti zaštite i očuvanja kornjača; u okviru ciklusa *Kulturni četvrtak* dr. sc. Vesna Vujić, prof. hrvatskog jezika i književnosti, održala je lijepo i zanimljivo predavanje o velikom Vukovarcu dr. Nikoli Andriću; za *dan kokica* organizirano je gledanje crtanih filmova uz kokice za djecu svih uzrasta; *Dan Winnie Pooha* obilježeno je uz čitanje slikovnica iz zbirke „*Pouke iz Stojutarske šume*“, a druženje je završilo kreativnom radionicom na kojoj su djeca pravili svog Winne Pooh medvjedića; Povodom *Međunarodnog dana djeteta* održana je interaktivno-kreativna radionica „*I ja imam prava!*“; *Dan sjećanja na žrtve Vukovara* obilježen je radionicom na kojoj se prisjećalo trenutaka i događaja uz knjigu i fotografije Siniše Glavaševića; *Dan hrvatskih knjižnica* obilježen je nagrađivanjem korisnika majicama te posjetom učenika prvoga razreda; povodom *Međunarodnog dana volontera* knjižnica je organizirala godišnju svečanu dodjelu volonterskih nagrada; na dan hrvatskih voda djeca su informirana o važnosti i ljepotama voda u Hrvatskoj.

3.4.1.4. Izložbe

Gradska knjižnica Vukovar organizirala je brojne izložbe različite tematike: izložba *EX LIBRIS* unutar obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige 2016. godine; zbog prijelaza ogranka Lovas na informatiziranu posudbu – knjižnični sustav ZaKi, postavljena je mala prigodna izložba starih fotografija i dokumenata iz povijesti Lovasa; *izložba stripova* afirmiranog crtača, fotografa, pjesnika, filmaša animatora Davora Šunka; *izložba Tetovaža: bocanje, sicanje, tetoviranje, tatauiranje*, autorice Milke Tica; izložbom pod nazivom *Anna Frank: Povijest za sadašnjost* koja se organizirala u niz zemalja diljem svijeta željelo se potaknuti široku, međunarodnu publiku, pogotovo mlade, da razmišljaju o Ani Frank i svijetu u kojem je živjela, uključujući i promišljanja o temama poput antisemitizma, diskriminacije i progona no i o pozitivnim aspektima poput otpora ovakvom djelovanju; *“Vladarice hrvatskih povijesnih prostora”*, autorice dr.sc. Milke Tice; *„Ruke govore“* autorice Milke Tica; izložba Daria Šošića na čijim slikama se mogu vidjeti prizori iz Borova Naselja, Vukovara i okolice.

3.4.1.5. Radionice

Kako bi knjižnica bila i mjesto zabave i druženja ova knjižnica organizirala je mnoštvo igraonica za djecu i odrasle: kraj prvog polugodišta i početak zimskih praznika obilježen je takmičarskim duhom igrajući društvene igre poput *„Čovječe ispravi se!“*, *„Tko će ostati prvi bez štapića“*, *„Čovječe ne ljuti se“*, *Alias, Draw out, Mau mau, Igre asocijacije, Zašto i zato, Riječi iz šešira...*; Radionica izrade božićnoga drvca od papira; interaktivna radionica po istoimenoj bajci H.C Andersena Snježna kraljica, a uz prezentaciju i priču starijoj vrtićkoj skupini govorilo se o snazi i vrijednosti prijateljstva, te nepresušnoj borbi između dobra i zla; radionica ukrašavanja prostora iznad bora anđelima u svim bojama; božićna radionica izrade dekorativnih ukrasa; radionica izrade adventskih vijenaca; povodom adventskih svečanosti u Vukovaru, u sklopu programa *„U bakinom krilu“*, djelatnici Gradske knjižnice Vukovar našim su najmlađim sugrađanima čitali najljepše božićne priče; u Mjesecu hrvatske knjige organizirana je radionica *„Slažemo knjižnice od Lego kocki 100 na sat“*. Svakog utorka i četvrtka djeca su dolazila na druženje i slaganje maketa knjižnica, a kraj Mjeseca hrvatske knjige obilježeno je osmišljavanjem prostora za poticanje pisanja, koja je nazvana *„Stvaralačka soba pisanja“*; *„Čitamo bajke sto na sat i putujemo „Rutom bajki“*, radionica na kojoj su učenici 3. razreda upoznali najpoznatije svjetske autore bajki; *„Čitajmo 100 na sat Ivanu Brlić Mažuranić“*, predavanje o životu ove književnice povodom 100. godišnjice objavljivanja *„Priča iz davnina“* te izrada drveta iz Šume Striborove; *„Čitajmo djeci“*,

radionica poticanja čitanja uz odabrane priče iz knjižničnoga fonda; u sklopu Mjeseca hrvatske knjige 2016. godine održana je dramska izvedba Shakespearovih i Cervantesovih djela; edukativno natjecanje u sklapanju slogova; radionica „*Svijet pun bajki*“, kroz interaktivnu prezentaciju razgovaralo se o nekima od najpoznatijih svjetskih bajki; literarna radionica čitanja božićnih priča i pjesama u Domu za stare i nemoćne; interaktivna radionicu „*Bila jednom.... igra.*“; radionica „*Dječje znanstveno sveučilište*“ čiji je cilj kroz izvođenje eksperimenata popularizirati znanost i približiti je djeci; natjecanje u slaganju Lego kocki (lego dinosauri, moćni lego roboti, kockica po kockica do lego dvorca, automobili budućnosti, lego džungla, svemirka lego avantura, lego mostovi, lego TV postaja, svjetska čuda u lego formatu, lego avioni) ; slikarska radionica, a gost je bio slikar Duško Janković Tiške; radionica kreativnoga pisanja; „*Raspjevana obrada lektire*“; glazbena radionica gdje su se izrađivali instrumenti od ekoloških materijala; turnir „*Ne ljuti se čovječe*“; „*Čitamo 100 na sat Ezopove basne*“ čiji je povod bio obrada lektire Ezopovih basni; Čitam sto na sat – čitateljski maraton s ciljem popularizacije čitanja; „*Kako koristiti modernu knjižnicu*“ bilo je vrlo interaktivno jer su u sklopu predavanja učenici odmah rješavali zadatke na kojima su trebali pokazati usvojeno znanje o korištenju knjižnične građe u tiskanom i elektroničkom obliku; „*Havaji na slavonski način*“ gdje su se izrađivale havajske sukunjice i vjenčići; radionica „*Bez panike! To je samo škola...*“ čiji je cilj bio ponoviti gradivo hrvatskog jezika, matematike, prirode i društva i engleskog jezika na zabavan način, a ponovila su se i pravila ponašanja u prometu; „*Radionica stripa na Vukovar film festivalu*“, radionica crtanja stripa; kreativno-interaktivnom radionicom „*Život u dubinama*“ djeca su se susrela sa podvodnim svijetom; radionica osviještenosti o brizi za ptice i stvaranje pozitivnog stava prema okolini u kojoj živimo te izrada kućica za ptice; eko radionice za edukaciju korisnika; radionica o svim svjetskim Superherojima gdje su djeca imala prilike pokazati svoje znanje o Superherojima, njihovim moćima, opremi koju koriste u borbama protiv zlikovaca te vidjeti kako provode slobodno vrijeme kada nisu superheroji; prezentacijom slikovnice Luke Paljetka „*Marin Držić*“ obilježena je 449. godina smrti renesansnog pisca Marina Držića, a u kreativno oslikanoj slikovnici, kroz život istaknutog pisca hrvatske renesansne književnosti govore vile; edukativno-motivacijska radionica „*Bio sam pas i opet sam*“, temeljena na popularnoj istoimenoj knjizi Nene Lončar; u suradnji s Gradskim muzejom Vukovar i Gradskom knjižnicom i čitaonicom Mladen Kestner iz Ludbrega organizirala je za učenike četvrtih razreda osnovnih škola u gradu Vukovaru, program pod nazivom „*Čitajmo grofovski*“, a kostimirana dramska družina iz Ludbrega predstavila se kao grofovska obitelj Batthyany, a

ugostio ih je u svom dvorcu, grof Eltz te su „grofovi“ upoznali učenike s poviješću svojih predaka i ljepotom svojih dvoraca.

3.4.1.6. Dobrotvoran rad

Vukovarska knjižnica jedna je od knjižnica koja se aktivno uključuje u dobrotvorni rad, a na to ukazuju i različite aktivnosti koje je ova knjižnica organizirala tijekom 2016. godine: Gradska knjižnica Vukovar hostelu 101 Dalmatinac darovala je četrdesetak knjiga na stranim jezicima nastojeći i na taj način gostima koji ondje borave učiniti boravak u gradu ugodnijim. U dar su uključeni i turistički vodiči kroz Vukovar na hrvatskom, engleskom, njemačkom, talijanskom i francuskom jeziku; vukovarskim osnovnim školama darovala je donaciju od 50-ak lektirnih i inih naslova; donacija knjiga Matice hrvatske; donacija knjiga Domu učenika Vukovar kao pomoć u formiranju knjižnice; Gradska knjižnica Vukovar organizirala je 4. vukovarski sajam knjiga „*Likebook 4 Vodotoranj*“, pod pokroviteljstvom Grada Vukovara te uz medijsko pokroviteljstvo Hrvatskog radija Vukovar, a unutar ove manifestacije organizirana je akcija „*Jedan djelatnik jedan proizvod*“ u sklopu Nacionalne kampanje Hrvatska volontira. Akcija je provedena s ciljem pružanja mogućnosti djelatnicima u institucijama uključivanje u volonterske aktivnosti i pomoć obiteljima na i ispod ruba siromaštva; doprinos vukovarske knjižnice akciji „*Očistimo svijet*“ bila je iskorištavanje PET ambalaže, umjesto tegli i sadnja začinskoga bilja; posjet Domu zdravlja Vukovar te donacija slikovnica za mališane.; Udruga Vukovarci Dobre Volje u suradnji sa Zakladom Ana Rukavina i uz podršku Vukovarske Opće bolnice organizirala je upis u Registar dobrovoljnih darivatelja krvotvornih matičnih stanica.

3.4.2. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek²³

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek svojim korisnicima pruža brojne aktivnosti. Redovito se uključuje u obilježavanje blagdana, praznika te u brojna kulturna događanja kako bi korisnicima bila mjesto javnoga kulturnoga i društvenoga okupljanja.

3.4.2.1. Izložbe

Knjižnica redovito organizira izložbe u sklopu projekta Mala galerija GISKO. Teme izložbi su raznolike. Neke od njih su angažirane u borbi protiv bolesti, primjerice izložba „50

---

²³ Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek: <http://www.gskos.unios.hr/>

godina djelovanja Gradske lige protiv raka Osijek“, ali tu su i izložbe koje su motivirane drugim temama poput izložbe radova Udruge „Šibica“; slikarska izložba Martine Puškarić „Smirenoumlje“; izložba radova Dragice Bartolić; izložba učeničkih radova „Oboji svijet“ proveden s ciljem promoviranja tolerancije, nenasilja i mirnoga rješavanja sukoba uz poticanje kreativnosti i inovativnosti učenica i učenika; izložba „Na ljubičastom planetu Ante Gardaša“; izložba radova „Dragon de Dier“ Dragana Dedijera; izložba fotografija autora Marka Banića pod nazivom „Četvrt industrije“; „Sačuvajmo okuse ljeta“: izložba građe iz fundusa GISKO i fotografija osječkih vrtova; „Zlatovez u slici“ izložbu radova članica udruge „Rubina“; izložba radova Katarine Kovčalija i Katice Paić; izložba „Daleki krajevi: putopisna građa iz fundusa GISKO“; izložba fotografija: „Osjećaš li more?“ autorice Lane Šuster; izložba radova Ane Banja; izložba crteža „Odras geometrije“; izložba crteža Davida Morhana; izložba fotografija „U planinama je raj“ koja je upriličena u znak obilježavanja 120 godina planinarstva u Slavoniji; izložba radova Mirka Šerčića; izložba radova udruge „Likar“; izložbe radova Gordane Pfeifer i Inje Pavlić „Nakit rađen u mikro-makrameu i quilling čestitke“ te „Vodeni ples“.

3.4.2.2. Edukacija i obrazovanje

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek trudi se obrazovati i educirati svoje korisnike, i one koji to nisu, na različite načine pa vrlo često organizira različita predavanja, susrete ili radionice, a neki od njih su: Predavanje „Martin Luther King Day“ koji se održao povodom rođendana Martina Luthera Kinga, koji se u Americi slavi kao državni praznik, svakoga trećeg ponedjeljka u siječnju; besplatni tečaj engleskog jezika za odrasle osobe u organizaciji Ženske udruga „Izvor“ koji se provodi u okviru Programa „Podržimo socijalno uključivanje osoba izloženih obiteljskom nasilju“, financiranog od strane Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a u partnerstvu s Gradom Osijekom i Hrvatskim zavodom za zapošljavanje; „Škola gitare za apsolutne početnike“ za koju je uvjet bio posjedovanje gitare, a školu je vodio Vladimir Marinović; „Festival jezika pod svjetlima reflektora“ koji je bio namijenjen odgajateljima, učiteljima razredne nastave, profesorima i/ili voditeljima dramskih skupina u osnovnim i srednjim školama grada Osijeka; Predavanje „Celijaklija danas“- Hrvatsko društvo za pedijatrijsku gastroenterologiju, hepatologiju i prehranu, a predavanje je organiziralo stručno društvo Hrvatskoga liječničkog zbora u suradnji s drugom građana CeliVita; Predavanje i radionica pisanja na temu „Thanksgiving“. a vodila ju je Erin Margaret McHugh, nova Fulbright profesorica na Sveučilištu u Osijeku.; predavanje „Anto Gardaš: književni opus za djecu“; „Equality surveyor – Geometar jednakosti“- Centar za

mirovne studije u suradnji sa Ženskom udrugom „Izvor“ iz Osijeka predstavila je rezultate istraživanja o nejednakosti u Hrvatskoj te održala raspravu o mogućim rješenjima i preporukama za smanjenje regionalnih razlika te razlika između određenih društvenih skupina; Predavanje „*Tapkanje za sve*“ moćan je alat uz pomoć kojeg se, stimulirajući ključne akupunkturne točke, proširuje emocionalna sloboda i postižu znatni iscjeljujući rezultati; Predavanje „*Homeopatija – holistički pristup*“, a vodila ga je homeopatkinja Maja Kurtović koja je govorila o homeopatiji i njezinoj popularnosti, kako homeopatija mijenja naš život, te što je holistički pristup; susret „*Živa knjižnica*“ koju su organizirali Ambasadori solidarnosti s ciljem upoznavanja sudionika s problemima na koje izbjeglice nailaze, traumama koje doživljavaju te životnim uvjetima u izbjegličkim kampovima; predavanje „*Tuneli ispod Tvrđe*“ koje je održao inženjer građevine i stalni sudski vještak za građevinarstvo, Đorđe Balić, a govorio je o dvjestotinjak godina starim podzemnim hodnicima, kanalima i tunelima koji se nalaze ispod stare gradske jezgre Osijeka, Tvrđe, a služili su za evakuaciju stanovništva; edukativno predavanje „*Osnove nošenja djece*“;

Program „*Ukorak s vremenom – osnove rada na računalu*“, a program je namijenjen umirovljenicima koji se dosad nisu ili su se vrlo malo susretali s radom na računalima; Predavanje „*Projekt Otvorena mreža*“, a tema je bila „*Kako smo sagradili najveću wifi mrežu u Hrvatskoj i u kriznoj situaciji pomogli 600,000 ljudi da ostanu u kontaktu sa svojim najbližima – projekt Otvorena mreža*“, a obilježen je i Svjetski dan zdravlja edukativnim i prigodnim susretom za djecu s liječnicom dentalne medicine Ivonom Bambir Lesko koji je organizirao odjel za rad s djecom i mladima Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek; Gradska knjižnica Osijek je organizirala i festival znanosti „*Znanost i umjetnost*“ unutar kojega su održane brojne aktivnosti: Radionica za djecu i mlade (održali su je učenici OŠ Franje Krežme i studenti Informatologije FFOS-a); radionica recikliranja i izrada straničnika za knjige od recikliranog papira za planet Zemlju; izložba „*Hrvatska prirodoslovna baština na suvenirima*“; predavanje (Udruga Breza): „*Globalno, kreativno i održivo – inovativni modeli neformalne edukacije djece i mladih*“.

3.4.2.3. Radionice

Gradska i sveučilišna knjižnica osim što se trudi podučiti svoje korisnike, jednako tako trudi se i da učenje nekada bude i zanimljivo i to ne samo za djecu nego i za odrasle stoga organizira različite radionice kako bi knjižnica bila i mjesto zabave. U vezi s tim održane su razne radionice u 2016. godini, a neke od njih su vezane za određene blagdane poput adventskih radionica: ciklus radionica „*Izrada božićnih čestitki*“; besplatne radionice

kreativnog pisanja na engleskome jeziku; zimsko škola „*Graditelji snova*“ u kojoj se pokušava naučiti kako graditi mostove od špageta, slikati, šiti, plesati, fotografirati, glumiti... izrađivati gigantske origamije ili se igrati pravih malih majstora; kvizovi *HOT 100 i British Open*; čarolija Adventa u Igraonici „*Prstići pričaju*“ (priče za malene 0-3 god.); „*Igrodan*“ (društvene igre, lego kutić, kuhinja i trgovina); kreativni adventski kutak (likovne radionice za djecu i mlade); pričaonica (za male i velike) „*Božićne priče!*“; čitanje naglas – „*Čitateljski izazov!*“; „*Priča o sv. Luciji!*“; Lutkarska predstava za djecu „*Sveti Nikola*“ koju su izveli učenici Isusovačke gimnazije; unutar dana slovenske kulture održana je radionica „*Slovenske priče za djecu*“; unutar tjedna filantropije održana je izložba o filantropskoj povijesti Osijeka, okrugli stol o filantropiji i mladima, filantropska šetnja Osijekom te dobrotvorni koncert za fond Superseniori; „*Čitateljski izazov s kuharicama*“ lijepo čitanje naglas izabranih recepata, a namijenjen je djeci i odraslim korisnicima knjižnice te se temom uklapa u projekt „*Sačuvajmo okuse ljeta*“ tijekom kojega su se održale različite kreativne, likovne i čitateljske radionice; radionica „*Pisma iznenađenja*“ obilježava Međunarodni dan pismenosti edukativnom radionicom za djecu; radionicu „*Sat magije*“ održao je Saša Gerber; projekt „*Čitanje + Ležaljka = GISKO dvorište*“ s ciljem promicanja knjige i kulture čitanja. Korisnici, ali i svi drugi posjetitelji, mogli su posuditi nešto iz knjižnice u radno vrijeme knjižnice te uživati u knjizi i čitanju na otvorenom, u posebno za tu namjenu uređenome prostoru; ljetna škola kulture u suradnji s udrugom KultAkt organizirala je kreativnu radionicu za djecu pod nazivom „*Tajna u Knjižnici- Ljetna škola kulture*“; susret za djecu „*Popodne za bajku : narodne bajke na mađarskom jeziku*“; literarna radionica „*Čestitka majci*“ kojom je obilježen „*Majčin dan*“, blagdan u čast majki i majčinstva koji se u većini zemalja obilježava svake godine druge nedjelje u svibnju.; „*Potruga za Bijelim zecom*“ organizirao je odjel za rad s djecom i mladima Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, a cilj je igre bio pronaći Bijeloga zeca i osvojiti nagradu; radionica Limon moderne plesne tehnike, a vodila ju je Nicole Speletic, plesna umjetnica i teoretičarka iz New Yorka; Zimsko čarolija za školarce u Igraonici Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek gdje su školarci mogli uživati u novim slikovnicama i knjigama, druženju i upoznavanju novih prijatelja te igranju igara koje su poznavali i Rimljani, slušanju najljepših bajki i najstrašnijih priča, a na kreativnim radionicama školarcu su mogli maštati, glumiti, likovno se izraziti i ugodno provesti slobodno vrijeme; kviz sportskih 100- tema je kviza sport, a sudionici su odgovarali na sto sportskih pitanja u 50 minuta kako bi provjerili svoje znanje iz sporta; Dječji tjedan: „*Kutije iznenađenja*“ – obiteljska radionica novih kreacija od recikliranog materijala; „*Ljekovite priče*“ – za djecu pacijente na pedijatriji KBO; „*Lutkaonica*“ – maštaonica i kreativna

radionica za djecu stariju od 4 godine; „Prstići pričaju sa Sovkom slovkom“ – obiteljska igraonica za djecu do 3 godine; „Igram do čitanja“ – edukativni kutak za djecu i roditelje povodom obilježavanja Dana ; „Talent show-pokaži što znaš“ – kreativni susret pjevanja, sviranja, plesanja za djecu i mlade; radionice pletenja i kukičanja „Opleti prema istoku“ pod vodstvom certificirane voditeljice Adriane Meglaj; radionica 3D printanja koju je održao Davor Komerički iz Udruge Profesor Baltazar iz Zagreba.

3.4.2.4. Predstavljanje knjiga, književne večeri i susreti

Kroz godinu dana u osječkoj knjižnici predstavljene su brojne knjige poznatih hrvatskih autora poput knjige „Osječka sirena“ Jurja Repinca, predstavljanje „Top 12 najčitanijih knjiga objavljenih u 2016.“ te Knjiga na dobrom glasu – (auto)biografije glazbenih velikana; književna večer s autorom Xaverom Bayerom u organizaciji Austrijskoga kulturnog foruma Zagreb, Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskoga fakulteta u Osijeku i Austrijske čitaonice Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek; sastanak čitateljskoga kluba na engleskome jeziku, a sudionici su trebali pripremiti kratku priču Jamesa Joycea „The Dead“; književni susret za djecu s književnicom Dubravkom Pađen Farkaš i ilustratorom Draženom Jerabekom; predstavljanje knjige Jagode Treneska Cvetičanin „Makedonske boje u slavonskoj ravnici – tragovi sjećanja“.

3.4.2.5. Vjerske radionice, skupovi i predavanja

Osječka narodna knjižnica redovito održava radionice vezane uz vjerska opredjeljenja, a neke od njih su: Serija biblijskih radionica i čitanje Svetoga Pisma pod nazivom „Oprost ponuđen svima“ (predavanje „Isus se rodio prije više od 2.000 godina“, čitanje Svetog Pisma i razgovor: „Koja je uloga Svetog Duha u životu čovjeka?“, „Kako Sveti Duh vodi čovjeka?“, „Život zahvaljujući Svetome Duhu“, „Što Sveti Duh čini da bi nas pripremio za naš novi dom?“, „Što je neoprostivi grijeh protiv Svetoga Duha?“); predavanje „Drevna budistička mudrost u suvremenom svijetu“ koje je održao boravišni učitelj budizma u Osijeku Dean Dergić.

3.4.3 Gradska knjižnica Vinkovci²⁴

---

²⁴ Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci: <http://knjiznice.nsk.hr/vinkovci/>

Gradska knjižnica Vinkovci na različite načine se uključuje u kulturna događanja te je i sama organizator takvih događanja u svojim prostorima. Brojne su radionice, predavanja i druge kulturne aktivnosti vezane uz rad ove narodne knjižnice. Gradska knjižnica Vinkovci nudi kulturna događanja vezana uz dobrotvorni rad i pomoć i starijima i nemoćnima na način da poziva volontere koji će u suradnji s knjižnicom čitati starima i nemoćnima u domovima za stare i nemoćne. Osim toga knjižnica je organizirala i Darivanje knjiga za djecu i mlade pa na taj način potiče korisnike na dobrotvoran rad, a djecu potiče na čitanje.

3.4.3.1. Predstavljanje knjiga, književne večeri i sureti

Vinkovačka knjižnica često organizira i predstavljanje različitih knjiga, poput zbirke poezije Đure Pavičića, Ivane Plechinger, Nikole Papa, Božice Zoko, Jelene Gucunski, Predraga Azapa te brojnih drugih koji su predstavljeni u sklopu drugih manifestacija.

3.4.3.2. Edukacija i obrazovanje

Kako bi obrazovala korisnike, knjižnica je organizirala informatičke radionice za osobe starije od 55 godina, a za najmlađe se često organiziraju radionice njemačkoga jezika na način da ih djeca uče kroz dramske igre.

Knjižnica nudi obrazovna predavanja i radionice i za odrasle i mladež, pa je tako organizirano predavanje kineziologinje Josipe Gorički koja je govorila o pozitivnom utjecaju tjelesnog vježbanja na zdravlje i kvalitetu života; povodom Europskog dana promatranja ptica organizirano je predavanje „*Kako ptice sele?*”; Dinka Juričić je govorila o čovjeku kao biću s dva ja na predavanju „*Uhvati vjetar!*”; organizirane su radionice o novim tehnologijama u radu s djecom i mladima pod nazivom CSSU radionica; književnoznanstveno predavanje Anice Bilić, znanstvene savjetnice i upraviteljice Centra za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima.

Ukoliko je netko bio zainteresiran za učenje o robotima, kako se s njima radi i kako ih se programira mogao se pridružiti besplatnoj radionici robotike pod nazivom „*Croatian Makers u pokretu - STEM automobili*“.

Korisnici su mogli slušati o putovanju biciklom Norveškom Hrvoja Jurića „*Cestom leda do kraja svijeta*“. Mladež ali i odrasli mogli su naučiti ponešto i na Gaturrovoj radionici crtanja stripa te na tribini i izložbu „*Tragovima prošlosti do iskrivljene stvarnosti*“ o uspješnim romkinjama u Europi, a ako je nekoga zanimao budizam, o njemu su mogli čuti od

Budističkog centra „Kailash” iz Osijeka koji je organizirao javno predavanje na temu „Moderni budizam” u Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci.

3.4.3.3. Obilježavanje blagdana i praznika

Blagdane i praznike obilježavamo na različite načine, a vinkovačka knjižnica se uključila u obilježavanje tako što je za Advent organizirala radionicu Božićni pereci te sijanje pšenice. Uoči Dana žena kozmetičarka Kristina Mravinac (Esenca) otkrila je „*beauty savjete*“ te male i velike tajne ženske ljepote! Uoči Valentinova Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci organizirala je kreativnu radionicu izrade pletenih šalova – „*Naštrikaj mi zagrljaj*“, a sudionici su bili obavezni ponijeti igle za pletenje i vunu. Povodom Međunarodnog dana dječje knjige i 3. rođendana kampanje organizirana je radionica „*Čitaj mi!*“.

Za uskršnje praznike organizirane su proljetno-uskršne radionice.

Mjesec hrvatske knjige ova knjižnica je obilježila brojnim događanjima. Knjižnica je omogućila besplatan upis i posjet knjižnici učenicima 1. razreda vinkovačkih osnovnih škola, organizirala radionicu i grupni posjet vrtića te dodjelu iskaznica starijim vrtićkim skupinama i sve to pod nazivom „*Hvatamo zalet za čitanje*“. Osim toga organizirana je i izložba pod nazivom „*I ovdje se čitalo sto na sat*“ koja je nastala u sklopu sudjelovanja u Nacionalnom kvizu za poticanje čitanja „*Čitam sto na sat*“. Osim toga, organizirano je i gradsko natjecanje u čitanju naglas u suradnji s osnovnim školama te školskim knjižnicama. Nakon gradskoga natjecanja uslijedilo je i županijsko. U mjesecu hrvatske knjige predstavljen je i roman Silvije Šesto „*Pa to je ljubav*“, a nakon predstavljanja romana organizirana je i tribina učitelja i knjižničara s književnicom Silvijom Šesto. Za odrasle je organizirano predavanje o hrvatskom stripu te predstavljanje knjige „*Doba mjedi*“ Slobodana Šnajdera. Učenici Tehničke škole Ruđera Boškovića predstavili su projekt o Shakespeareu kroz nastavu engleskoga jezika, a organizirana je i radionica pod nazivom „*Skriveno blago arhivske knjižnice*“ kojom se predstavila građa knjižničnoga fonda Državnog arhiva iz Vukovara. Učenicima 1. razreda je predstavljen Bibliobus na području Vukovarsko-srijemske županije i besplatan upis, a organizirana je i radionica i kviz za učenike te je književnica Silvija Šesto predstavila djela za djecu i mlade.

InBook je u vinkovačkoj knjižnici obilježen brojnim aktivnostima: „*Radionica runskog pisma iz Hobita J. R. R. Tolkiena za male i velike*“; znanstveno-popularno predavanje Mije Filipov „*Kulturološki pregled pisama i jezika u Međuzemlju J. R. R. Tolkiena*“; predstavljanje talentiranih mladih Vinkovčana; razgovor sa Zvonimirom Šarićem, kreativnim dizajnerom Sugar Antsa, novoosnovanog domaćeg modnog brenda majica i torbi; razgovor s

Matejom Jurčević, dobitnicom nagrade Goran za mlade pjesnike; izložba mladih vinkovačkih umjetnica Mirele Blažević, Ene Janković, Ive Muškić, Mirjane Pjevac i Mateje Šimunić; Večer poezije i kratke priče te svirka Luke Katića, Marka Gačića i Mislava Radojevića; Projekcije kratkometražnih filmova Bazga: piće bogova braće Pejić i Bla i Petrova šuma Martine Meštrović nakon čega je organiziran i filmski kviz.

Za Noć knjige knjižnica je organizirala brojne aktivnosti za svoje korisnike: „*Čitaj mi u zagrljaju*“; „*Starke*“ – monodrama autorice Ivane Šego u izvedbi učenika Jakova Zucića; „*Zašto nam je lijepo zajedno*“ – suradnja s Bubamarom, udrugom osoba s invaliditetom; Najčitatelji Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci i Bibliobusa; „*Imaju li putujuće knjižnice budućnost?*“ – tribina o važnosti postojanja putujućih knjižnica; Predstavljanje romana Ede Popovića „*Mjesečev meridijan*“; Dva velikana: William Shakespeare i Josip Kozarac – program Tehničke škole Ruđera Boškovića Vinkovci; Kustura stand-up – nastup Slavena Kusture; Noć otvorenih vrata memorijalne knjižnice Ivana Vanje Radauša – povodom 110. obljetnice rođenja akademika Ivana Vanje Radauša; Večer otvorenih vrata Bibliobusa – povodom desete godišnjice postojanja; Glazbeni program – Ivan Kruljac na akustičnoj gitari te otvorenje izložbe „*Knjiga svaki dan*“. Knjižnica obilježava i različite godišnjice, pa tako za 20. godišnjicu postojanja Bibliobusa ona organizira izložbu „*Najkreativniji selfie*“ i poziva građane da sudjeluju tako da šalju svoje najkreativnije selfie na temelju kojih će se napraviti izložba. Također se knjižnica uključila i na sjećanje na stradanje knjižnice na način da je organizirala izložbu pod nazivom „*Sjećanje na stradanje knjižnice*“.

Povodom Dana Grada Vinkovaca knjižnica je organizirala prikazivanje filma „*Bio jednom jedan čvor*“, autora Antona Papića; „*Pod Bosutom kraj Kozarca – stare igre i priče za djecu*“; „*Ulicama Grada...*“ – izložba knjižnične građe u Knjižnici u povodu 50. obljetnice Turističke zajednice Grada Vinkovaca.

3.4.3.4. Izložbe

U Grdskoj knjižnici Vinkovci organizirane su brojne izložbe poput: „*Noć s Andersenom*“ koja je organizirana u suradnji sa Srednjom strukovnom školom Vinkovci; izložbe dječjih radova „*Čitanje Andersenovih bajki*“; u suradnji s Hrvatskim školskim muzejom organizirana je izložba „*Od slikovnjaka do Vragobe : hrvatske slikovnice do 1945.*“; u suradnji sa Zvonimirom Tanockim i fotoklubom „*Kornat*“ organizirana je izložba „*Otočni fotografi*“ gdje je predstavljena Suvremena zadarska fotografija.

U sklopu narodne knjižnice u Vinkovcima prikazani su brojni filmovi: „*Black brown white*“, film redateljice Biljanje Čakić – Veselić „*Zagorka*“ te su projicirani filmovi u sklopu Tjedna njemačkoga filma u Slavoniji.

3.5. Prijedlozi za kulturno unapređenje narodnih knjižnica

Istražene knjižnice u sklopu svoje djelatnosti nude različite aktivnosti koje obuhvaćaju različita područja društvenih zanimanja. Najčešće se u knjižnicama provode aktivnosti vezane za obilježavanje blagdana ili praznika, različite izložbe te književne večeri ili susreti s književnicima te njihovo predstavljanje knjiga.

Od istraženih knjižnica neke se više, a neke manje uključuju u aktivnosti vezane uz vjerske teme, teme vezane uz film ili glazbu. Nijedna od istraženih knjižnica ne nudi aktivnosti za određene skupine kao što su: knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama kao što su osobe s poremećajima sluha, vida i dr. Kako bi knjižnice povećale broj korisnika bilo bi dobro pružiti svoje usluge i ovim skupinama ljudi i to tako da im osiguraju građu i ponude aktivnosti koje će ih zanimati kako bi oni postali njihovi aktivni korisnici.

3.5.1 Aktivnosti vezane uz vjersko opredjeljenje

Istraživanje pokazuje kako se često javljaju aktivnosti poput predavanja ili radionica s vjerskom tematikom, no uglavnom vezano uz istu vjersku skupinu. Iako primjeri pokazuju da se pokoji put jave i predavanja ili radionice uz neku drugu vjersku skupinu, i dalje su to vrlo rijetki primjeri. Stoga bi trebalo poraditi na tome da se ponudi veći broj aktivnosti pripadnicima manjinskih vjerskih skupina (pripadnicima islama, grkokatoličke zajednice, adventističke zajednice, baptističke zajednice, jevrejske zajednice i dr.) kako bi im se omogućilo aktivno sudjelovanje u zajednici. Na taj bi način i pripadnici drugih vjerskih skupina postali aktivni članovi kulturnoga razvitka mjesta. Knjižnica na različite načine može uključiti pripadnike drugih vjerskih skupina, primjerice organiziranjem predavanja o sličnostima ili razlikama među vjerskim zajednicama te otvaranjem rasprave, a sve to utemeljeno na stručnoj literaturi koju knjižnica posjeduje. Nakon takvih predavanja i druženja, dobar knjižničar će ponuditi literaturu koja obrađuje vjerske teme. To ne mora uvijek biti stručna literatura, nego može biti i druga vrsta literature poput zabavne književnosti koja također može sadržavati takve teme pa se čitatelj na zanimljiv način može obrazovati i saznati nešto više o toj zajednici. Osim što će knjižnice na ovaj način obrazovati korisnike i poticati ih na čitanje ona potiče i vjersku toleranciju među ljudima.

3.5.2 Knjižnične usluge za manjinske populacije

Osim vjerske tolerancije, knjižnice mogu poticati i rasnu, nacionalnu, spolnu i socijalnu toleranciju. Vrlo često se javlja rasna diskriminacija romske populacije. Kako bi knjižnica kao kulturna ustanova i kao ustanova nulte tolerancije na diskriminaciju bilo koje vrste poticala i odgajala svoje korisnike da budu tolerantni prema drugačijima i sama u svome radu treba biti primjer kako postupati s različitim korisnicima. Postoje različiti stereotipi koji se javljaju u vezi s Romima, a zadaća knjižnice kao kulturne ustanove jest pokušati suzbiti stereotipe vezane uz taj narod. Primjerice, mogu se organizirati večeri romske kulture na kojima će se pripadnici te skupine prikazati u drugačijem svjetlu, a u kojima će drugi korisnici naučiti nešto o tome narodu i njihovim običajima te će steći drugačiji dojam o njima. Neke narodne knjižnice uspješno uključuje ovu manjinu u svoj rad na različite načine.²⁵ Knjižnica može utjecati na uklanjanje i odbacivanje stereotipa i ljudske diskriminacije i netolerancije koja je veliki problem modernoga društva. Mnoštvo je mogućnosti kako se knjižnica može uključiti u rješavanje ovoga problema:

- predstavljanje romskih običaja- romske običaje mogu predstaviti knjižničari ili sami Romi koji mogu biti gosti i samostalno ispričati o svojim običajima i kulturi.
- romska glazba-slušanje i učenje o romskoj glazbi
- istaknute ličnosti romskoga podrijetla-o istaknutim ličnostima romskoga podrijetla može se čuti na različite načine, putem prezentacija, gostovanja poznatih Roma ili predstavljanje istaknutih Roma u svijetu od strane korisnika narodne knjižnice.
- rasprostranjenost Roma u svijetu i njihovo podrijetlo- o podrijetlu Roma zna se vrlo malo pa bi korisnicima možda bilo zanimljivo saznati odakle potječu, odakle im potječe naziv te njihov razvoj kroz povijest.
- vjerska opredjeljenja Roma
- učenje jezika Roma-Romi mogu podučavati druge korisnike svomu jeziku ukoliko su korisnici zainteresirani za takve edukacije.

Posebno je važno ovim temama se baviti kod djece kako bi od početka učili kako su svi ljudi jednaki i svi imaju jednaka prava kao i oni te kako ne bi razvijali osjećaj mržnje i diskriminacije.

---

²⁵ Ujlaki, Kristijan; Galinec, Karlo. Kulturni i obrazovni programi u knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica. Narodne knjižnice kao treći prostor: zbornik radova sa 9. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2015. str. 309.-317.

3.5.3. Knjižnične usluge za slijepe i slabovidne

Osobe s različitim invaliditetima često znaju biti diskriminirani u društvu, a zadaća knjižnice je uvoditi ih aktivno u zajednicu. Osim toga bitno je educirati populaciju kako se ponašati u društvu osoba s invaliditetom bez obzira radi li se o nekom tjelesnom ili mentalnom invaliditetu. Razne su mogućnosti knjižnice na koji način pomoći korisnicima s invaliditetom kao i onima koji su s njima u kontaktu. Osim što osobama s invaliditetom treba omogućiti korištenje svih usluga knjižnice te prilagoditi prostor knjižnica za te osobe, treba ih i uključiti u kulturni razvitak. Nekoliko je mogućnosti za to²⁶:

- grupe namijenjene osobama s istom vrstom invaliditeta (primjerice udruga za slabovidne i slijepe, udruga za gluhe i nagluhe...)
- grupe namijenjene educiranju o suživotu s osobama s invaliditetom (bitno je educirati ljude kako mogu pomoći osobama s invaliditetom)
- bonton (kako bi ljudi znali kako se ponašati u društvu s osobama s invaliditetom potrebno je educirati ljude o bontonu koji je nešto drugačiji kada su u pitanju osobe s invaliditetom)
- učenje Braillovog pisma (Braillovo pismo je pismo kojim se sporazumijevaju slijepe osobe te se mogu organizirati radionice kojim se ostali zainteresirani korisnici mogu podučiti ovome pismu ukoliko imaju osobe u svojoj blizini kojima je potrebno pomoć i poznavanje ovoga pisma)
- učenje znakovnoga jezika (znakovni jezik je neophodan u razgovoru sa osobama koje su gluhe i nagluhe te je vrlo bitno njegovo poznavanje kako bi se osobe s ovom vrstom invaliditeta mogle uklopiti u društvo bez poteškoća, a knjižnica kao takva može ponuditi svojim korisnicima učenje tog jezika kako bi se mogli sporazumijevati s gluhim osobama u svome okruženju).

3.5.4. Knjižnice u suradnji s drugim kulturnim ustanovama

Kako bi proširile svoju djelatnost, knjižnice mogu surađivati s drugim kulturnim ustanovama (kino, kazalište, muzej...) u svome okruženju i to na način da se unutar njih otvore specijalizirani knjižnični ogranci. Ukoliko mjesto u kojem se narodna knjižnica nalazi sadrži i kino, u kinu se kao kulturnoj ustanovi može otvoriti ogranak gradske knjižnice sa

---

²⁶ Ujlaki, Kristijan; Galinec, Karlo. Kulturni i obrazovni programi u knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica. Narodne knjižnice kao treći prostor: zbornik radova sa 9. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2015. str. 309.-317.

sadržajima vezanim uz kinematografiju. To može biti sva literatura o povijesnom razvoju kinematografije u svijetu, Hrvatskoj ili u tom mjestu. Osim toga knjižnica može imati video-sadržaje odnosno filmove pa se na taj način može okupiti veliki broj starih filmova koje će korisnici knjižnica moći koristiti. Pozitivna strana ovakvih knjižnica jest ta što se rasterećuje prostor narodne knjižnice svim onim sadržajima koji su vezani uz kinematografiju, a opet omogućava narodnoj knjižnici da okupi veći broj sadržaja koje prostorno ne bi mogla u sjedištu narodne knjižnice, a što joj omogućuje prostor unutar kina. Druga pozitivna strana jest da se takav ogranak specijalizira samo za jednu temu te je detaljnije obrađuje, a to je u ovome slučaju područje kinematografije.

Na isti način knjižnica može surađivati i s drugim kulturnim ustanovama poput kazališta, muzeja i dr.

3.5.5. Kreativni kutak za djecu i odrasle

Kreativni kutak za djecu i odrasle u knjižnicama bi pomogao korisnicima kako bi ostvarili svoju kreativnost u praktičnome radu, a osim toga može pomoći korisnicima u otkrivanju kreativnih crta. Knjižnica može ponuditi literaturu koja će ih educirati o tome kako poticati i razvijati kreativnost. Ovo posebno može pomoći roditeljima kako bi prepoznali kreativne potencijale u svoje djece i poticali njihov razvoj. Različite su vrste kreativnosti pa je samim tim teže prepoznati koju vrstu kreativnost bi dijete moglo posjedovati i iz toga razloga knjižnice mogu biti velika pomoć u otkrivanju darovitosti u djece. Osim na taj način, korisnici u kontaktu i zajedničkom stvaralaštvu mogu se nadopunjavati i pomagati u razvijanju misli i ideja.

U narodnim knjižnicama se često kreativne radionice organiziraju u sklopu obilježavanja različitih praznika i blagdana, no uglavnom su te radionice vezane uz Uskrs ili Božić, dok se ostali blagdani rijetko obilježavaju u sklopu knjižnica. Kako bi učenici od početka školovanja učili o važnim datumima u godini, potrebno ih je obilježavati na različite načine u sklopu narodnih knjižnica. Na taj način knjižnica će podići svijest o bitnim događajima na temelju kojih se obilježavaju neki datumi ili o važnim osobama koje se danas slave i štuju. Vrlo malo ljudi zna zašto je neki svetac postao svetac te zašto se on slavi baš na određene dane. Knjižnica bi se trebala uključiti u podizanje svijesti o blagdanima i praznicima te na taj način kulturno obrazovati djecu, ali i odrasle. Mogu se organizirati različita predavanja i radionice za djecu i odrasle, a osim izrade različitih ukrasa može se posvetiti pisanju stihova, priča ili istraživanju i educiranju o osobama i događajima.

3.5.6. Sport, glazba i film

Knjižnica može provoditi radionice upoznavanja različitih sportova ili pak druženja s poznatim sportašima. Gosti sportaši mogu pomoći djeci koju zanima bavljenje sportom tako što će im ispričati kako su oni došli do slave, što su sve morali žrtvovati i kako doći do ostvarenja sportskih ciljeva. Osim toga, mogu se organizirati i gledanja sportskih prijenosa. Predstavljanje sportskih klubova i udruženja u mjestu može zainteresirati djecu kako bi se pridružili nekom klubu ili počeli baviti nekim sportom. Osim toga knjižnica može ponuditi i povijesne i dokumentarne filmove i literaturu o razvoju sporta ili o nekim sportašima što može biti zanimljivo i odraslima.

Razvoj informatike i medija promijenio je i pristup knjižnica tako što su bile primorane pratiti trendove i razvoj medija kako bi održala svoje djelovanje u svim područjima ljudskih zanimanja. Zbog toga prikupljaju i građu vezanu uz glazbu te glazbene zapise na različitim medijima jer je glazba dio kulturnoga bavljenja narodnih knjižnica. Osim što narodna knjižnica prikuplja glazbenu građu, a pri tome se misli na svu građu koja na neki način ima veze s glazbom (literatura vezana uz povijest i razvoj glazbe, glazbena građa ili notni zapisi). Jednako tako je i s kinematografijom, pa danas gotovo svaka knjižnica ima zbirku filmova koje korisnici mogu posuditi i pogledati, no knjižnica osim posudbe ima mogućnost organiziranja filmskih večeri, rasprava o filmovima, predavanja o kinematografiji dr.

3.5.7. Povijest mjesta i jezika

Knjižnica nekoga mjesta može organizirati istraživanje u kojem će korisnici istraživati povijest mjesta, priče, legende, bitne događaje te ih može potaknuti na pisanje knjige o povijesti mjesta. Jednako tako se može organizirati pisanje rječnika toga mjesta, a u istraživanjima bi sudjelovali sami korisnici. Na taj način korisnici mogu nešto korisno napraviti za svoju zajednicu te uživati u otkrivanju i učenju nečega novoga.

Glagoljica je u novije vrijeme vrlo popularno pismo. Ona se javlja na grafitima, plakatima ili na nakitu s imenima, glagoljska su slova oznake u reklamama, a postoje i tetovaže na glagoljici. Budući da se sve češće javlja zainteresiranost za poznavanje glagoljičnoga pisma, knjižnice mogu organizirati predavanja o nastanku glagoljice, o njezinom razvoju te o prestanku njezine uporabe. Osim dobivanja osnovnih informacija o ovome pismu, korisnicima se može omogućiti da sudjeluju na obrazovnim radionicama na kojima mogu naučiti transliterirati s glagoljice na latinicu te mogu učiti glagoljička slova i

pisati na glagoljici. Osim toga mogu se organizirati i različite umjetničke radionice gdje bi korisnici mogli izrađivati predmete od drveta, gline, i dr. s glagoljičkim slovima.

3.5.8. Posebne usluge, programi i projekti

Korisnici mogu imati različita zanimanja i osobne afinitete prema različitim temama stoga im se treba omogućiti da svoja zanimanja podijele s drugima te da o temi koja ih zanima uče nešto novo. U vezi s tim knjižnica može organizirati različite oblike zabave i edukacije o različitim temama poput onih u vezi s kućnim ljubimcima, domaćinstvom, slastičarstvom, dizajnom interijera i eksterijera, hortikulturom i dr. Sve ove teme mogu biti prilagođene i za djecu i za odrasle. Kada govorimo o temi domaćinstva korisnici mogu na radionicama razmjenjivati recepte, održavati predavanja o začинима ili raznim drugim temama ili se mogu prikupljati stari recepti i izrađivati kuharica s tradicionalnim jelima određenoga zavičaja.

Osim što bi se na taj način poradilo na pridobivanju novih članova koji bi postali aktivni korisnici narodne knjižnice, pridonijelo bi se i na kulturnom planu i razvoju narodne knjižnice. Korisnici bi postali svjesni mogućnosti koja im knjižnica pruža, a svojim aktivnim sudjelovanjem bi pomogli knjižnici u ostvarivanju svojih ciljeva, a to je razvoj knjižnice kao kulturne, odgojne i edukativne ustanove dostupne svima.

3.6. Zaključak

Nakon provedenih istraživanja o aktivnostima koje nude tri knjižnice iz slavonsko-baranjske regije (Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, Gradska knjižnica Vukovar i Gradska knjižnica Vinkovci) dolazimo do zaključka kako knjižnice provode različite aktivnosti kojima se uključuju u kulturnu djelatnost svoga mjesta. Svaka knjižnica na svoj način pokušava ostvariti komunikaciju i kulturni rad sa svojim korisnicima, stoga postoje i različitosti u njihovome djelovanju.

Prema prikazanim rezultatima zaključujemo kako se sve knjižnice trude organizirati različita događanja i aktivnosti kojima će zabaviti i educirati svoje korisnike. Gradska knjižnica Vukovar posebno se ističe u radionicama za djecu i mladež te ih na različite načine uveseljava i na zaigran način educira o raznim stvarima. Uočljivo je kako se ova knjižnica sa svojim korisnicima trudi obilježiti sve bitne datume u godini prigodnim predavanjima, radionicama ili nekim drugim aktivnostima, a posebno je zanimljiv dan u tjednu koji je odvojen posebno za kulturne aktivnosti, pa tako ova knjižnica redovito organizira kulturna događanja pod nazivom „Kulturni četvrtak“.

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek često se bavi pitanjima edukacije, a nešto manje zabave. Ipak, ova knjižnica u sklopu svoga djelovanja sadrži mnoge kulturne aktivnosti, a posebno zanimljiv jest GISKO kutak u kojem se redovito održavaju izložbe s različitim tematskim postavama.

Gradska knjižnica Vinkovci ističe se svojom posvećenošću zavičajnoj zbirci koja čuva kulturu svoga mjesta i kraja. Osim toga i ova knjižnica može se pohvaliti različitim kulturnim i drugim aktivnostima kojima redovito pruža svojim korisnicima te im omogućava kulturni i društveni napredak.

SAŽETAK

„Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.“

Narodne knjižnice ima veliku društvenu i kulturnu ulogu određene lokalne zajednice. Kada govorimo kako određena ustanova ima kulturni značaj za neku zajednicu, tada možemo razlučiti nekoliko odrednica koje neku ustanovu označava kao kulturnu ustanovu. Narodna knjižnica kao takva pruža svojim korisnicima mogućnost osobnog, kulturnog i umjetničkog razvoja, a samim time se ujedno utječe i na razvoj zajednice.

Narodne knjižnice provode različite programe i aktivnosti poput različitih izložbi, promocija, predstavljanja i drugih kulturnih događanja, samim time one postaju važno mjesto na kojem dolazi do ostvarivanja kontakata i komuniciranja s drugim ljudima, odnosno korisnicima te lokalne zajednice.

Sve ustanove i sva društva trebaju poticati i razvijati ljudska prava, a ono što sve knjižnice potiču, pa tako i lokalne narodne knjižnice, jest jednakost i društvena tolerancija. Samim time što ljudi sudjeluju u društvenim i kulturnim aktivnostima zapravo iskazuju toleranciju prema drugim nacijama, religijama, i sl. Knjižnice su namijenjene svima, bez obzira na dob, spol ili zanimanje pa ona pokušava ponuditi svim korisnicima potrebitu literaturu.

Glavna zadaća svake knjižnice jest pružiti korisnicima pristup knjižničnome fondu, no ono što je bitno istaknuti jest da taj fond zapravo predstavlja kulturu određenog naroda, pogotovo ako se radi o knjižničnom fondu nacionalnoga karaktera, odnosno fonda koji potječe iz znanosti ili književnosti određenoga naroda ili nacije. Poseban oblik očuvanja kulture nekoga kraja jest zavičajna zbirka neke knjižnice odnosno nekoga kraja.

Ono što svakoj knjižnici treba biti cilj jest da domaćem stanovništvu i turistima pokušaju ponuditi što veći broj kulturnih usluga, no još bi bolje bilo kada bi se tako nešto moglo ostvariti ne samo tijekom sezone nego i tijekom cijele godine.

Za uspjeh svake knjižnice uvijek je zaslužna i dobra promidžba. No, kako bi se knjižnica mogla promovirati potrebna je i dobra priprema koja prvenstveno podrazumijeva istraživanje korisničkih potreba.

Na temelju provedenoga istraživanja zaključeno je da knjižnice u svojoj djelatnosti na različite načine pokušava ostvariti kulturnu ulogu u svome mjestu te da je narodna knjižnica jedna od važnijih kulturnih ustanova svakoga mjesta.

KLJUČNE RIJEČI

narodna knjižnica, kulturna uloga narodne knjižnice, društvena uloga narodne knjižnice, knjižnica kao mjesto lokalnog okupljanja, knjižnica kao mjesto očuvanja kulture, kulturni turizam

POPIS LITERATURE

- Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek: <http://www.gskos.unios.hr/>
- Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci: <http://knjiznice.nsk.hr/vinkovci/>
- Gradska knjižnica Vukovar: <http://gkvu.hr/>
- Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica: Zbornik radova. Split, 2.-3. lipnja 2003.
- IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
- Narodne knjižnice i promicanje društvene tolerancije: Zbornik radova. Split: Gradska knjižnica Marka Marulića, 2012.
- Narodne knjižnice kao treći prostor: zbornik radova sa 9. savjetovanja za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2015.
- Portal narodnih knjižnica: <http://www.knjiznica.hr/mods/zavicajne-zbirke/>
- Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice: s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.
- Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama: zbornik radova. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2011.